Ankenævnet for Forsikring

895/12

Den 25. juni 2012 blev i sag nr. 81.212:

xxx xxx
xxxxx xxxxxx xxx xxxx xxxxxxx
xxxx xxxxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har 2 livsforsikringer i PFA Pension. Han klager ved sin advokat over selskabets afvisning af at udbetale fulde løbende ydelser, 2 invalidesummer, advokatomkostninger og forelæggelse af erhvervsevnetabsspørgsmålet for Arbejdsskadestyrelsen.

Selskabet har over for nævnet anført, at klagerens erhvervsevne midlertidigt har været nedsat med 2/3 eller derover frem til den 31/3 2011 samt igen i perioden fra den 1/8 2011 til den 1/12 2011.

Mellem den 1/4 2011 og den 31/7 2011 fastholder selskabet, at klagerens erhvervsevne var nedsat midlertidigt med mellem 1/2 og 2/3. Selskabet har på denne baggrund afvist at yde fuld præmiefritagelse på ordning … 862-1 i mellemperioden, ligesom selskabet har afvist at udbetale invalidesummerne.

Efter klagerens ansættelse i fleksjob pr. 1/12 2011 har selskabet afvist, at klageren er berettiget til helbredsbetingede ydelser og har krævet ydelser for december 2011 tilbagebetalt.

Endvidere afviser selskabet at yde dækning for klagerens advokatomkostninger samt at forelægge spørgsmålet om erhvervsevnetabets størrelse for Arbejdsskadestyrelsen med henvisning til, at styrelsens vurdering sker med udgangspunkt i et andet regelsæt.

Klageren er omfattet af to livsforsikringer. I henhold til ordning … 861-1 er klageren berettiget til fulde løbende ydelser ved en helbredsbetinget nedsættelse af erhvervsevnen med 50 % eller derover. Endvidere giver forsikringen ret til en invalidesum ved en varig nedsættelse af erhvervsevnen med 2/3, når invaliditeten har varet uafbrudt et år.

Ifølge ordning … 862-1 er klageren berettiget til en invalidesum ved en varig nedsættelse af erhvervsevnen med 2/3, når invaliditeten har varet uafbrudt et år. Ved nedsættelse af erhvervsevnen mellem 1/2 og 2/3 ydes der i henhold til denne ordning halv præmiefritagelse. Ved nedsættelse af erhvervsevnen over 2/3 berettiger ordningen til fuld præmiefritagelse.

Klageren er født i 1960. Han er uddannet inden for butiksfaget og har i hele sin erhvervsaktive periode været ansat i en tæppevirksomhed, som han i 1996 blev medejer af og efterfølgende direktør for. I 2009 blev han sygemeldt på grund af bipolar lidelse.

I sin klage til nævnet har klagerens advokat bl.a. anført:

"**PÅSTAND:**
PFA Pension tilpligtes at betale fuldstændig invalidepension til [klager] og fuld præmiefritagelse og udbetaling af de to kontantbeløb på ca. kr. 560.000 og ca. kr. 1.160.000 (efter nærmere beregning) som beskrevet i forsikringspolicen med policenummer …861-2.

Herudover tilpligtes PFA at betale et rimeligt advokatsalær samt at anerkende, at sagerne kan forelægges for Arbejdsskadestyrelsen.
…
Som sagens **bilag …** fremlægges speciallægeerklæringen af 11. februar 2011 fra læge …, hvoraf fremgår at min klient ikke er i stand til at arbejde og dermed opnå indtægt til hel eller delvis forsørgelse.

PFA Pension har derefter meddelt, at min klient ikke længere er berettiget til fuld præmiefritagelse fra d. 1. april 2011, da de vurderer erhvervsevnen til ikke længere at være nedsat til mindst en tredjedel, jf. **bilag …**

PFA underbygger deres beslutning med, at min klient har fået tildelt et fleksjob af kommunen på 20 arbejdstimer ugentligt. Som sagens **bilag …** fremlægges kopi af Journaludskrift fra … kommune og kommunens vurdering.

Kommunens bedømmelse er klart negativt, da det i statusbedømmelsen er beskrevet, at det ikke er realistisk at min klient bliver fuldt raskmeldt, og kan dermed ikke underbygge PFA's beslutning om at min klient ikke længere er berettiget til fuld præmiefritagelse.

Den 29. marts 2011 fremsendte undertegnende en klage til PFA Pension, hvoraf fremgår, at PFA's beslutning ikke kan accepteres, da det er opfattelsen, at der skal lægges større vægt på speciallægeerklæringen fra 11. februar 2011, jf. **bilag …**

Det er PFA Pension der har anmodet om denne erklæring og konklusionen på denne er klart, at min klient er mere end 2/3 invalid.

Som sagens **bilag …** fremlægges kopi af journal for min klient fra Psykiatrien i …, hvoraf fremgår, at min klient stadig lider under sygdommen og ikke er i stand til at arbejde op opnå en indtægt, der tjener forsørgelse. Der er dermed ikke tegn på varige forbedringer.

Herudover fremlægges som sagens **bilag …** en e-mail fra … d. 12. maj 2011 efter samtale med undertegnende, hvoraf fremgår, at det ikke er muligt for min klient at arbejde mere end 8 timer fordelt på fire dage om ugen med en eventuel prøvestigning på 15 minutter om dagen, selvom det er under særlige skånehensyn.

PFA Pension har d. 1. august 2011 forhøjet invalidpensionen på grundlag af ovennævnte journaler og lægeerklæringer, jf. **bilag ...**

Denne forhøjelse er begrænset til november 2011, men det er klart opfattelsen med ovenstående grundlag, at min klient ikke kommer til at kunne arbejde almindeligt igen og blive mere end maksimalt 1/3 arbejdsdygtig.

Det er dermed en usandsynlig diagnose PFA og deres lægekonsulent stiller.

Derudover er det opfattelsen, at der tidligere har været ankesager af samme forsikring, der bygger på samme grundlag, jf. sag nr. 78.810 (der er fremlagt som **bilag …)** og sag nr. 67.878 (der er fremlagt som **bilag …).**

Udover denne sagsfremstilling er det undertegnendes opfattelse, at PFA Pension har fremvist en urimelig procedure, idet PFA ikke altid har sendt en kopi af skrivelser til undertegnende, selvom der har været adskillige drøftelser sammen.

Min klient er ikke i stand til selv at varetage situationen og går ud fra at enhver skrivelse mindst er sendt til undertegnende i kopi, således at min klient ikke behøver bekymre sig og tage sig at skrivelsen.

ANBRINGENDER:
Til støtte for nedlagt påstand gøres det gældende,

At [klager] er mere end 2/3 invalid,

At [klager] skal have tilkendt fuld invalidepension og fuld præmiefritagelse,

At der ikke er grundlag for opfattelsen, at [klager] på et tidspunkt kan optage almindeligt arbejde igen,

At min klient i tilfælde af, at hans helbredstilstand mod al sandsynlighed ændres har pligt til at orientere PFA herom og eventuelt også at tilbagebetale beløbet samt at det er helt urimeligt, at der nu er forløbet to år uden klarhed,

At det er urimeligt, at PFA nægter at sagen forelægges Arbejdsskadestyrelsen med henblik på en vejledende udtalelse fra uvildige fagkundskab, men alene vil forelægge sagen de af PFA valgte specialister,

At det i forhold til advokatomkostninger gøres gældende, at det er helt fast kutyme, at forsikringsselskaber betaler rimelige advokatomkostninger svarende til omkring halvt proceduresalær,

At der allerede er medgået ca. 35 timer samt at min klient på intet tidspunkt i forløbet har været i stand til at varetage sine egne interesser,

At med hensyn til betaling af engangsbeløbende gøres det gældende, at min klient ikke har udsigt til en forbedring i sin helbredstilstand, jf. sagsfremstillingen med bilag, hvorfor engangsbeløbene bør komme til udbetaling."

Ved brev af 3/10 2011 til nævnet har selskabet hertil bl.a. anført:

"**Hvorfor giver PFA Pension afslag på udbetaling af invalidesummerne?**
Det fremgår af forsikringsbetingelsernes afsnit C § 5, stk. 1 og 2, at udbetalingen af invalidesum er betinget af, at forsikredes erhvervsevne vurderes varigt nedsat med totredjedele, og at invaliditeten har varet uafbrudt i et år.
Af anmeldelse dateret den 12. november 2009 (forsikredes bilag …) fremgår det, at forsikrede har været sygemeldt siden 28. september 2009 grundet manio depressiv lidelse. Forsikrede har det meget dårligt, sover meget og kan ikke tænke klart.

Sammen med anmeldelsen sendte forsikredes advokat kopi af opfølgningsplan fra Jobcenter … (bilag …). Det fremgår af opfølgningsplan på sygedagpenge den 23. november 2009, at forsikrede er afskediget pr. 28. september 2009. Raskmelding skal således på et tidspunkt ske til ledighed. Distriktpsykiatrien har udtalt en forventning om sygemelding i 2 år.

Det fremgår af lægeattest dateret den 27. november 2009 (forsikredes bilag …) at forsikrede lider af bipolar sindslidelse, og alkoholafhængighedssyndrom. Lægen oplyser, at forsikrede aktuelt ikke kan arbejde. Prognosen vurderes god og lægen forventer, at forsikrede til november 2010 vil være i stand til at arbejde fuld tid igen.

PFA Pension lægger vægt på, at både forsikredes praktiserende læge og Distriktpsykiatrien forventer en tidsbegrænset sygemelding.

Af lægeattest ved nedsat erhvervsevne 2 dateret den 17. september 2010 (bilag …) fremgår det, at forsikredes tilstand er uændret. Forsikredes læge oplyser i punkt 3b, at stabilisering formodes at kunne bedre forsikredes tilstand. Lægen oplyser yderligere, at forsikrede maksimalt kan arbejde 3 timer under forsigtig forøgning.

Det fremgår af journal fra Psykiatrien i … den 1. juli 2010 (bilag …), at forsikrede fortsat drikker på trods af, at han er på antabus. Lægen orienterer forsikrede om, at han får antabus med henblik på ikke at drikke. Såfremt forsikrede ikke tager antabus og måske indtager større mængder alkohol, er der risiko for tilbagefald i sygdommen. Det fremgår den 16. juli (s. 5-6), at forsikrede gerne vil i gang med IT-undervisning, idet forsikrede i fremtiden igen ønsker at

stå i forretning, og uden IT-kundskaber vil det være svært. Forsikrede oplyser den 9. august 2010 (s. 8), at han for det meste er i gang med små huslige opgaver samt hjælper sin far i haven. Forsikrede oplyser, at han i løbet af ferien har drukket hver dag.

PFA Pension bemærker herved, at lægen fra … direkte har oplyst forsikrede om, at der er risiko for at forværre forsikredes sygdom ved indtagelse af alkohol. Lægen har i lægeattest 2 (bilag …) oplyst, at forsikrede har brug for stabilitet, og at dette formodes at kunne bedre hans tilstand.

Det fremgår af statusattest dateret den 12. oktober 2010 (bilag …), at forsikrede er i jobtræning og lægen oplyser, at tiden forsigtigt kan øges til evt. 20 timer ugentligt. Det forventes ikke, at forsikrede bliver fuldt raskmeldt.

Det fremgår af kommunalt journalark den 8. november 2010 (bilag …), at forsikrede er tilkendt fleksjob efter arbejdsprøvningen. Virksomheden, hvor han var i arbejdsprøvning, vil gerne ansætte forsikrede i fleksjob, da de er meget tilfredse med ham, men de har desværre ikke økonomisk mulighed for dette. Det fremgår den 27. oktober 2010 (side 3), at forsikrede er tilkendt fleksjob pr. 1. november 2010. Det fremgår yderligere, at forsikrede på nuværende tidspunkt arbejder 3 timer dagligt og fra uge 44 skal det øges til 4 timer dagligt. Kommunen vurderer, at fremtidige skånebehov er nedsat tid, han kan ca. arbejde 20 timer ugentligt, kendte arbejdsopgaver i rolige omgivelser uden stress og uden et for stort ansvar. Forsikrede har et ret ustabilt forløb og er derfor ikke færdig med den aktuelle medicinregulering, og der kan derfor håbes på et mere stabilt funktionsniveau.

PFA Pension bemærker herved, at forsikrede gennem en periode har arbejdet 15 timer ugentligt med tilfredsstillende resultat for arbejdsgiveren samt at arbejdstiden skulle øges yderligere til 20 timer ugentligt. Endvidere fremgår det, at det forventes, at reguleringen af forsikredes medicin vil give et mere stabilt funktionsniveau.

Forsikrede oplyser i ressourceprofilen (bilag …) den 13. oktober 2010, at han ikke mener, at han vil kunne vende tilbage til fuldtidsarbejde, grundet sin sygdom. Han vurderer selv, at han kan arbejde ca. 3-4 timer dagligt.

Det fremgår af psykiatrisk speciallægeerklæring udarbejdet den 11. februar 2011 af … (forsikredes bilag …), at forsikrede overfor speciallægen oplyser, at han ikke har oplevet sig hverken manisk eller depressiv. Speciallægen vurderer, at forsikrede ville have god effekt af henvisning til Affektivt Team i …, hvor han bl.a. vil kunne tilbydes længerevarende kognitiv psykoterapi, gruppebehandling m.v. Endvidere vurderer lægen, at det vil være formålstjenligt at genoptage antabusbehandlingen, da forsikrede har manglende forståelse for den skadelige effekt alkoholindtag har på hans bipolare sindslidelse. De kognitive udfald på hukommelse, koncentrationsevne og overblik kan bedres nævneværdigt, hvilket bedst kan vurderes om 6 måneder, hvis forsikrede har haft et stabilt og neutralt stemningsleje i den tid. Det er fuldstændig urealistisk, at forsikrede kommer til at fungere som tidligere. Hvis forsikrede bliver så god som muligt, vil han muligvis kunne bestride et almindeligt kontorarbejde, men det vurderes usandsynligt. Det kan endnu ikke vurderes om tilstanden er stationær.

PFA Pension bemærker herved, at der fortsat er god mulighed for behandling, der vil kunne medføre en forbedring af forsikredes erhvervsevne samt at tilstanden tidligst kan vurderes stationær efter 6 måneder med stabilt og neutralt stemningsleje.

Det fremgår af kommunal journaloversigt den 13. maj 2011 (bilag …), at forsikrede den 16. maj 2011 er placeret i jobordre i ...

Det fremgår den 15. marts 2011 af journal fra Psykiatrien i … (forsikredes bilag …), at forsikrede er stoppet på PC-kurset, da det var for koncentrationskrævende for ham. Han arbejder 2-4 timer om dagen i ægtefællens hus sammen med sin far, og er samtidig ved at finde ud af noget fleksjob. Den 15. april 2011 fremgår det, at forsikrede fortsat bruger tid på at renovere hustruens hus og samtidig arbejder nogle timer på sin gamle arbejdsplads. Den 1. juni 2011 arbejder forsikrede fortsat 10 timer ugentligt ved gammel arbejdsplads.

Det fremgår af mail fra virksomhedskonsulent til forsikredes advokat (forsikredes bilag …), at forsikrede fra 16. maj 2011 skal opstarte praktik.

Sammenfattende
PFA Pension lægger sammenfattende vægt på,

- at både forsikredes egen læge, behandlende psykiater i Psykiatrien i … og speciallæge … vurderer, at forsikredes tilstand vil blive bedre ved medicinregulering og stabilitet,
- at speciallæge … foreslår konkret behandlingsmulighed, der vil kunne forbedre forsikredes erhvervsevne,
- at flere læger oplyser, at alkoholindtag kan have en skadelig effekt på forsikredes lidelse,
- at forsikrede indtager alkohol i større mængder end lægerne tilråder
- at forsikrede er startet i praktik den 16. maj 2011

og på denne baggrund er det vores vurdering, at forsikredes erhvervsevne endnu ikke er afklaret, hvorfor forsikrede ikke er berettiget til udbetaling af invalidesummerne.

PFA Pension gør videre gældende, at den forsikring, forsikrede har tegnet, alene dækker tab af erhvervsevne og ikke advokatsalær eller lignende omkostninger, hvorfor forsikrede selv må afholde og bære disse omkostninger. PFA Pension er ikke bekendt med den kutyme, som forsikredes advokat refererer til. (Der tænkes muligvis på kutyme fra advokatsalær for bistand til gennemførelse af erstatningskrav for alvorlig personskade, hvilket område behandles anderledes end området for livsforsikringer.) Ankenævnet er netop etableret med det formål, at forbrugere/privatpersoner selv kan føre deres klagesager uden advokatbistand. Dette er også baggrunden for, at der ikke kan opnås fri proces og retshjælpsdækning til ankenævnsbehandlingen. Det fremgår i øvrigt klart af Ankenævnets vedtægters § 20, at parterne hver især må afholde egne omkostninger og gebyrer relateret til sagens behandling i Ankenævnet.

Endvidere kan PFA Pension oplyse, at det står forsikrede og dennes advokat frit for at forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen, men da Arbejdsskadestyrelsens erhvervsevnetabsbegreb bygger på andre definitioner end PFA Pensions forsikringsbetingelser, er Arbejdsskadestyrelsens eventuelle afgørelse uden betydning for PFA Pensions vurdering af sagen.

Skulle Ankenævnet mod forventning finde, at forsikredes tilstand er afklaret og dermed varig, gør PFA Pension subsidiært gældende, at forsikredes generelle erhvervsevne i det tilfælde alene er nedsat med halvdelen eller mere, men ikke med to-tredjedele. Dette med begrundelse i, at forsikrede i efteråret 2010 i arbejdsprøvning har vist, at han kan arbejde 15-20 timer ugentligt. Yderligere arbejder forsikrede i foråret/forsommeren 2011 dels en 2-4 timer dagligt på sin ægtefælles hus og samtidig arbejdede han ca. 10 timer ugentligt i en …forretning."

Ved brev af 20/10 2011 til nævnet har klagerens advokat hertil bl.a. bemærket:

"Den i klagen nedlagte påstand og sagsfremstilling fastholdes.

PFA Pensions svarskrift giver undertegnende anledning til følgende bemærkninger:

Vi har med interesse læst bilag J, hvoraf det fremgår, at [klager] får fleksledighedsydelse på 37 timer ugentligt.

Dette udlægger PFA Pension i deres fortolkning, som om at han var i job 37 timer, hvor realiteten jf. vores bilag … er, at [klager] arbejder 8 timer om ugen, stigende med et kvarter om dagen.

I overensstemmelse efter samtale med … d.d. oplyser Jobcentret, at der ikke er nogen ændring i [klagers] jobprøvning og prøvetiden er forlænget foreløbigt til 31/10 - 2011, hvorefter det forventes, at han får et fleksjob med samme timetal.

Det er ikke uden komplikationer, at PFA Pension tager fejl i så vigtige dokumenter.

Vedrørende bilag … er det konstateret, at PFA Pension igen fejlciterer … fra distriktpsykiatrisk center, …

Af den pågældende udtalelse af …, der blev udarbejdet på et tidspunkt, hvor [klager] var tvangsindlagt på … sygehus - psykiatrisk afdeling og hvor min klient kun var optaget af at blive udskrevet og komme hjem, fordi han ikke kunne være der.

Den pågældende læge, der er tilknyttet distriktpsykiatrisk afdeling i … kom således med disse udtalelser i en helt anden situation og jeg må opfordre Forsikringsankenævnet til at indhente en ny erklæring fra den pågældende læge under hensyntagen til, at denne stadig følger [klager] og er fuldt oplyst om situationen og udsigterne til en lavere invaliditetsgrænse.

En fornyet lægeerklæring fra den pågældende vurderes af undertegnende at medføre, at invaliditeten overstiger mere end 2/3.

I opfølgningen her kan jeg oplyse, at [klager] sammen med sin samlever har deltaget i seks kurser på distriktpsykiatrisk afdeling i …, hvor det blandt andet har drejet sig om, hvordan folk i [klagers] situation ikke må overskride deres grænse, hvilket de har fået at vide meget kraftigt og udtrykkeligt for unødvendig tilbagefald (såre- og stressmodellen). Nærmere oplysninger kan indhentes ved distriktpsykiatrisk afdeling i ...

Kursen har været frivilligt, men har været anbefalet af den pågældende læge …

Bilaget her skal efter min mening sammenholdes med udtalelsen fra …, speciallæge i psykiatrien, vores bilag … i sagen, som er fra 11. februar 2011, hvor han på side 8 under afsnittet om midlertidige skånehensyn, lidelsens betydning for arbejdsevnen, varige men og varigt erhvervsevnetab redegør for [klagers] tilstand, som kun kan betyde mere end 2/3 invalid, også henset til [klagers] koncentrationsevne og hukommelse i den grad mistet, sammenholdt med også den aktuelle situation, hvor der er forløbet mere end 2 år siden sygemeldingen d. 2. september 2009.

Vedrørende det vedvarende spørgsmål fra PFA om min klients alkoholmisbrug må det tilbagevises.

Det kan oplyses, at [klager] indtil han blev syg den 2. september 2009 i 25 år har bestridt et direktørjob med succes uden problemer. Dette ville ikke være muligt, såfremt [klager] var alkoholiker.

Jeg har søgt oplysninger om min klient i den periode og der har ikke været alkoholmisbrug hverken fra [klagers] side eller medarbejdernes side.

Såfremt der har været et misbrug skal det tillægges tiden, hvor [klager] forsøgte at dulme sine problemer og smerter ved sygdommen.

Det er muligt, at der har været et alkohol problem i forbindelse med sygdommens opståen, men [klager] har ikke haft alkoholmisbrug efter stabiliteten er kommet og det var i samråd med misbrugscentret i …, at [klager] fik rådgivning om at der ikke var noget grundlag for at han skulle have Antabus.

Oplysninger desangående kan rekvireres ved henvendelse til Misbrugscentret, …

Ved gennemgangen af dokumenterne er der ikke nogen belæg for alkoholmisbruget bortset fra en kort periode og der har ikke igennem det sidste år været tale om problemer overhovedet, hvilket PFA heller ikke har bevist.

Bilag … er uden relevans, da det var så tidligt i sygdomsforløbet og i øvrigt er plukket ud af sin helhed.

Under henvisning til bilag … skal det siges, at det snart er et år gammelt og på det tidspunkt var [klager] i en meget depressiv fase og følte ikke han kunne bestride jobbet, men fortsatte.

Det viste sig desuden, at der ikke var et fleksjob til min klient i virksomheden.

Prognosen kan ikke tillægges vægt og der henvises igen til jobcentrets nylige udtalelser.

Vedrørende advokatomkostningerne
Det er fantastisk, at PFA Pension, når man kender denne her sag, alvorligt mener, at min klient selv kunne komme nogen vegne med PFA Pension og efter min opfattelse bør PFA Pension naturligvis betale omkostninger, da det er ubestrideligt, at [klager] ikke selv kunne have klaret sagen.

Eventuelt kunne man foreslå PFA Pension at indhente en sagkyndig erklæring vedrørende denne påstand."

Ved brev af 27/11 2011 til nævnet har klagerens advokat endvidere bl.a. anført:

"Det er klart min opfattelse, at erhvervsevnetabet skal vurderes i forhold til den stilling, som [klager] har bestridt i over 20 år. Her var han direktør og chef med en chefløn på ca. kr. 45.000,00 om måneden inkl. bonus, hvortil kom halvdelen af overskuddet i virksomheden.
…
Jeg må naturligvis gøre gældende, som et yderligere anbringende:

at [klager] naturligvis skal vurderes i forhold til det job, han hidtil har bestridt,
at det fremgår flere steder, at [klager] aldrig vil kunne komme til at optjene en gage i tilsvarende niveau samt
at det er yderst tvivlsomt, om han i et arbejde vil kunne tjene til sin egen forsørgelse, hvorfor det er klagerens erhvervsevne i klagerens specifikke erhverv, der er afgørende, jfr. i øvrigt AK 57617 fra 2002.

PFA skriver videre, at PFA's påstand om alkoholindtag vedrører alene tiden efter erhvervsnedsættelsen. Dette tager PFA til indtægt for alkoholmisbrug, uagtet det der fremgår af de lægelige akter, hvor det udtales, at et alkoholmisbrug kan have skadelig virkning. Der er ingen steder dokumenteret, at [klager] har eller har haft et alkoholmisbrug, og PFA må have bevisbyrden for disse belastende udsagns lødighed."

I telefax til nævnet af 29/11 2011 har klagerens advokat oplyst, at klagerens indtægt ifølge klagerens revisor tidligere har været på ca. en million kr. om året.

Efter klageren pr. 1/12 2011 er ansat i fleksjob 12 timer om ugen, har selskabet ved brev af 20/12 2011 til nævnet bl.a. anført:

"Forsikredes advokat oplyser, at lønnen i en fuldtidsstilling er fastsat til 30.000 kr. månedligt.

Det fremgår af ressourceprofilen (vores tidligere bilag I), at forsikrede har en handelsskoleuddannelse. Vi har endvidere noteret os, at forsikrede har arbejdet som medejer af en …forretning

For at være berettiget til udbetaling under ansættelse i fleksjob kræves det, at forsikredes indtjening (summen af arbejdsindtægt og eventuelle sociale og andre offentlige ydelser og tilskud) er nedsat til henholdsvis en tredjedel eller halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder, jf. forsikringsbetingelserne afsnit C § 1, stk. 6 (vores tidligere bilag …).

Det er ikke vores vurdering, at det er sædvanligt for personer med lignende alder, uddannelse og anciennitet at tjene 60.000 kr. eller mere månedligt, hvorfor det er vores vurdering, at forsikrede ikke er berettiget til udbetaling under ansættelse i fleksjob. Vi gør i denne forbindelse opmærksom på, at der ikke sammenlignes med forsikredes hidtidige løn.

Derfor stopper udbetalingen og præmiefritagelsen med tilbagevirkende kraft fra den 1. december 2011."

Klagerens advokat har orienteret nævnet om fleksjobbet i telefax af 29/11 2011. I brev dateret den 30/11 2011 til nævnet har selskabet bl.a. anført:

"Vi har modtaget advokat … brev af 29. november 2011, og det giver os anledning til følgende bemærkninger:

Vi går ud fra, at … Tæpper og Gardiner A/S i sit brev af 28. november 2011 oplyser, at forsikrede er ansat i *fleksjob* pr. *I. december 2011.* Såfremt dette ikke er tilfældet bedes dette oplyst.

Vi vil gerne udbede os oplysninger om forsikredes indtægtsforhold i fleksjobbet samt kopi af ansættelsesaftalen, hvoraf skånehensyn m.v. fremgår.

Vi imødeser ovennævnte og vil herefter vende tilbage i sagen."

10. 81.212

Jobcenterets tilbud til klageren om ansættelse i fleksjob er dateret den 7/12 2011 og er fremsendt af klagerens advokat til nævnet ved brev af 13/12 2011.

I brev til nævnet af 4/1 2012 har klagerens advokat bl.a. bestridt selskabets ret til henholdsvis at indstille udbetalingerne af helbredsbetingede ydelser samt at kræve tilbagebetaling af ydelsen for december måned 2011 på 13.750 kr., som selskabet har udbetalt til klageren.

Af speciallægeerklæring af 11/2 2011 fremgår bl.a.:

"**RESUMÉ**
50-årig mand, aktuelt fraskilt og arbejdsledig. Har angiveligt fået bevilliget fleksydelse. Han er ikke familiært disponeret til psykisk lidelse. Opvækst og udvikling er upåfaldende. der beskrives flere gange misbrug i journalmaterialet, hvilket klienten dog er afvisende overfor. Det er ikke muligt for undertegnede sikkert at vurdere, hvorvidt klienten tidligere har haft tidvis alkoholoverforbrug, men dette er en mulighed. Umiddelbart vurderet er dette ikke pågående, men der er formentligt et skadeligt forbrug af alkohol set i lyset af hans grundlidelse. Somatisk fremstår klienten rask og med lette sequelae efter rygtraume. Psykisk er der tale om en klient, som op til første indlæggelse har haft tendens til depressioner, hvorunder han selv anfører, at han har tendens til vinterdepressioner, mens han ved første indlæggelse fremstår manisk. Efterfølgende har billedet været præget af noget vekslende stemningsleje, hvor han ind imellem har været maniform og til andre tider depressiv. Han har været behandlet med diverse psykofarmaka og stemningsstabilisatorer, som først omkring august 2010 har haft en nogenlunde stabiliserende effekt på stemningslejet. Klienten har dog væsentlige klager af kognitiv karakter aktuelt, hvilket genfindes ved den objektive psykiske undersøgelse.

KONKLUSION:
På basis af symptomer og objektive psykiske fund vurderes der at være tale om en bipolar affektiv sindslidelse. Umiddelbart er klienten ikke disponeret der til. Der er en mulig konkurrerende årsagsfaktor omkring alkohol, men dette kan på ingen måde sikkert bekræftes. Såvel bipolar affektiv sindslidelse som stort alkoholoverforbrug kan give de her sete kognitive deficits, men det meget svingende forløb taget i betragtning, er det min vurdering, at de kognitive udfald er på baggrund af klientens bipolare lidelse. Jeg finder heller ikke i journalmaterialet tegn til, at klienten har eller har haft et stort alkoholoverforbrug. Det er dog stadig et forbrug, der i betragtning af grundsygdommen må betragtes som skadeligt.
…
PROGNOSE:
Aktuelle har nu stået på i næsten 2 år med udsving, men der har nu været en vis stabilitet i stemningslejet siden august 2010, hvilket taler for en rimelig prognose. De kognitive udfald på hukommelse, koncentrationsevne og overblik kan stadig bedres nævneværdigt, hvilket bedst vurderes om ca. 6 måneder, såfremt klienten har været i stabilt og neutralt stemningsleje i den periode.

MIDLERTIDIGE SKÅNEHENSYN:
Der findes aktuelt væsentlige midlertidige skånehensyn, idet klienten ikke formår at arbejde mere end få timer dagligt, hvor der også skal tages hensyn til, at arbejdet skal være over-

skueligt, let at udføre samt uden tidspres. Der må også være mulighed for at indlægge pauser efter behov.

LIDELSEN BETYDNING FOR ARBEJDSEVNEN:
Aktuelle lidelse har betydning for arbejdsevnen i aktuelle situation, således han ikke formår at udføre arbejdsopgaver mhp. at opnå indtægt til hel eller delvis forsørgelse.

VARIGE MÉN:
Det er ikke muligt aktuelt at vurdere, om der vil være varige men på det kognitive område, men dette kan endeligt vurderes om ca. 6 måneder.

VARIGT ERHVERVSEVNETAB:
Det vurderes, at klienten ikke på et senere tidspunkt vil kunne skaffe sig et arbejde med samme indkomst som før sin sygdom. Det er fuldstændig urealistisk, at aktuelle klient kommer til at fungere som tidligere. Såfremt han bliver så god som muligt, vil han muligvis kunne bestride et almindelig arbejde indenfor eksempelvis kontorområdet, men umiddelbart vurderes dette også usandsynligt."

Af notat fra klagerens psykiatriske journal af 12/5 2011 fremgår bl.a.:

"Pt. oplyser om, at han nogen tid har haft nogen få timer i tidligere virksomhed som medhjælper, hvor han siden i går i samarbejde med jobcenteret, har fået aftale om fast 10 timer ugentlig. Hertil angiver pt., at han de fleste dage efterfølgende må lægge sig på sofaen i op til 3 timer, idet han oplever en voldsom træthed. I forhold til humøret angiver pt. dog, at han føler det går væsentligt bedre, mærker ikke det samme stemningsudsving, kan dog ikke redegøre mere nuanceret for disse. … Er således meget påvirket heraf og taler en del herom. I denne forbindelse nævner pt., at han mærker hvorledes han i højere grad må tage hensyn til sig selv, således også drøftet dette med jobcenteret og arbejdsgiveren, at han ikke magter mere end de 10 timer, hvor han tidligere kunne have en tendens til bare at sige ja til de krav der bliver stillet, på trods af at han ikke magtede disse. Vi taler herom, at pt. i højere grad end tidligere har fået en større erkendelse af egen formåen og erkendelse af sin sygdom."

Af forsikringsbetingelserne for ordning nr. … 861-1 fremgår bl.a.:

"**C Betingelser for invalideydelse og præmiefritagelse**

§ 1. Definition af invaliditet/erhvervsevnetab
…
Stk. 5. En ydelsesberettiget nedsættelse af erhvervsevnen foreligger, når forsikrede - efter PFA Pension's skøn - ikke længere er i stand til at tjene mere end en tredjedel respektive halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til forsikredes tidligere og nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse.

Stk. 6. Forsikrede har ikke ret til fuld eller halv invalidepension og/eller præmiefritagelse under revalidering eller ansættelse i en stilling, der finansieres helt eller delvist af det offentlige som følge af nedsat erhvervsevne, medmindre den generelle erhvervsevne er nedsat til henholdsvis en tredjedel eller halvdelen af den fulde erhvervsevne, og forsikredes indtjening (summen af arbejdsindtægt og eventuelle sociale og andre offentlige ydelser og tilskud) er nedsat til henholdsvis en tredjedel eller halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

12. 81.212

…

5. Udbetaling af engangsbeløb ved invaliditet

For at engangsbeløb ved invaliditet kan udbetales, skal erhvervsevnen være nedsat til en tredjedel eller derunder, og nedsættelsen skal efter PFA Pension's skøn være varig. Det skal således være overvejende sandsynligt, at erhvervsevnen - trods lægelig behandling, omskoling, optræning eller uddannelse - er og fortsat må anses at ville være nedsat til en tredjedel eller derunder.

Stk. 2. Engangsbeløb ved invaliditet kan tidligst udbetales et år efter invaliditetens indtræden. Det er forudsat, at invaliditeten har varet uafbrudt i et år, og at forsikrede er i live et år efter invaliditetens indtræden."

Af forsikringsbetingelserne for ordning nr. … 862-1 fremgår bl.a.:

"**§ 1. Definition af invaliditet/erhvervsevnetab**

Ret til fuld invalidepension og/eller fuld præmiefritagelse indtræder, når forsikredes erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til en tredjedel eller derunder af den fulde erhvervsevne.

Stk. 2. Er erhvervsevnen på grund af sygdom eller ulykkestilfælde nedsat til halvdelen, er forsikrede berettiget til halv invalidepension og/eller halv præmiefritagelse. Den anden halvdel af forsikringen kan videreføres med præmiebetaling eller omskrives til præmiefri forsikring (jf. 'Betingelser vedrørende præmiebetalingen', § 3), og for denne del gælder reglerne i stk. 1.

…

Stk. 5. En ydelsesberettiget nedsættelse af erhvervsevnen foreligger, når forsikrede - efter PFA Pension's skøn - ikke længere er i stand til at tjene mere end en tredjedel resp. halvdelen af, hvad der er sædvanligt: for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til forsikredes tidligere og nuværende hel bredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse.

…

§ 5. Udbetaling af engangsbeløb ved invaliditet

For at engangsbeløb ved invaliditet kan udbetales, skal erhvervsevnen være nedsat til en tredjedel eller derunder, og nedsættelsen skal efter PFA Pension's skøn være varig. Det skal således være overvejende sandsynligt, at erhvervs- evnen - trods lægelig behandling, omskoling, optræning eller uddannelse - er og fortsat må anses at ville være nedsat til en tredjedel eller derunder.

Stk. 2. Engangsbeløb ved invaliditet kan tidligst udbetales 1 år efter invaliditetens indtræden. Det er forudsat, at invaliditeten har varet uafbrudt i 1 år, og at forsikrede er i live 1 år efter invaliditetens indtræden."

13. 81.212

Nævnet udtaler:
Selskabet har i perioden fra den 1/4 2011 til den 31/7 2011 alene bevilliget klageren halv præmiefritagelse i forhold til ordning … 862-1 med henvisning til, at klagerens erhvervsevne i perioden midlertidigt har været nedsat med mellem 1/2 og 2/3.

Efter praksis vurderes den midlertidige nedsættelse af erhvervsevnen i forhold til forsikredes hidtidige beskæftigelse. Under hensyn til det oplyste om klagerens lidelse og de skånehensyn, som klageren har måttet iagttage, finder nævnet at måtte give klageren ret i, at hans specifikke erhvervsevne i forhold til hans hidtidige erhverv også i perioden fra den 1/4 2011 til den 31/7 2011 har været nedsat med 2/3 eller derover. Selskabet skal derfor anerkende, at klageren i perioden har været berettiget til fuld præmiefritagelse.

Hvad angår spørgsmålet, om klageren er berettiget til invalidesummerne på de to ordninger, finder nævnet efter sin gennemgang af sagen, herunder sagens lægelige akter og det forhold, at klageren pr. 1/12 2011 er bevilliget fleksjob 12 timer pr. uge, ikke at kunne kritisere, at selskabet har afvist udbetaling med henvisning til, at det ikke er bevist, at klagerens erhvervsevne varigt er nedsat med 2/3 eller derover.

For så vidt angår ydelser efter fleksjobtilkendelsen pr. 1/12 2011 finder nævnet ikke at kunne kritisere, at selskabet har standset tildelingen af helbredsbetingede ydelser i henhold til ordning … 861-1 med henvisning til de gengivne bestemmelser i forsikringsbetingelserne om, at forsikredes indtjening, forstået som summen af arbejdsindtægten og sociale og andre offentlige ydelser og tilskud, skal være nedsat med mere end halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med tilsvarende uddannelse og alder.

Hvad angår ordning … 862-1 bemærker nævnet, at der i betingelserne ikke ses at fremgå en tilsvarende bestemmelse om offentlige ydelser mv. Selskabet skal på denne baggrund anerkende, at klagerens erhvervsevne midlertidigt er nedsat med 2/3 eller derover og på denne baggrund fortsætte med at yde klageren fuld præmiefritagelse.

For så vidt angår, at selskabet har krævet det udbetalte pensionsbeløb for december måned 2011 tilbagebetalt, finder nævnet, at klageren ikke har haft en berettiget forventning om udbetalingen, idet han netop var blevet ansat i fleksjob. Nævnet finder på denne baggrund ikke at kunne kritisere, at selskabet har krævet beløbet tilbagebetalt.

Efter sin gennemgang af sagen finder nævnet, at selskabets sagsbehandling ikke har nødvendiggjort advokatbistand. Nævnet finder derfor ikke grundlag for at pålægge selskabet at dække udgifterne hertil.

Herefter, og idet nævnet ikke finder at kunne kritisere, at selskabet har afvist at forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen,

b e s t e m m e s :

Selskabet, PFA Pension, skal anerkende, at klageren i hele forløbet har været berettiget til fuld præmiefritagelse på ordning nr. … 862-1 og yde præmiefritagelse i overensstemmelse hermed med tillæg af renter i henhold til forsikringsaftalelovens § 24.

I øvrigt får klageren ikke medhold.

Marianne Højgaard Pedersen
formand